

Дзвони Чорнобиля гудуть по Україні

Мета:

- ❖ ознайомити учнів із страшними чорними сторінками історій трагедії на Чорнобильській АЕС;
- ❖ розширити знання учнів про наслідки чорнобильської катастрофи;
- ❖ вшанувати пам'ять людей які загинули від цього лиха;
- ❖ віддати священну шану загиблим героям;
- ❖ зміцнювати любов і вдячність до людей, які рятували усе живе на землі.

Обладнання:

- ◆ (Плакат «Дзвони Чорнобиля з написом : «Чорнобиль! Скільки в тобі болю...»)

◆ **Епіграфи:**

1. Чорнобиль! Біль мій на віки,
І Хрест народу ти мого,
Минуть століття як роки,
А слід залишиться його.
2. І стривожений світ – вся планета почула:
«Чорнобиль !..»
І в словах співчуття – неприхована людська печаль.

- ◆ Запис дзвону дзвонів,
- ◆ Свічки-офірки,
- ◆ Стіл з двома бібліотечними книжками, колосками пшениці з чорною стрічкою.

Вступне слово вчителя:

Спливають роки ...Ось і минає 38 рік від тієї “чорної суботи”, яка принесла нам чорнобильську трагедію; з якої розпочалося нове літочислення для України і всього людства.

26 квітня 1986 року, тихої весняної ночі на 4-му енергоблоці Чорнобильської атомної електростанції прогримів вибух, який сколихнув увесь світ. Страшна звістка про катастрофу в Чорнобилі – невеличкому місті, розташованому поблизу злиття сивого Дніпра й тихоплинної Прип'яті, облетіла всю планету. Оспіваний мирний атом здавалося б, приручений і покірний вийшов з-під влади людини. Для ліквідації цього страшного лиха було замучено величезні технічні і людські ресурси. Втихомирити атом вдалося дуже дорогою ціною. Сотні тисяч людей зазнали радіаційного впливу, що призвело до тисяч смертей.

З плином часу Чорнобильське лихо не зникло, воно глибше проникло у життя нашого суспільства втратами померлих, хворобами живих.

Берег Прип'яті. Мирна весняна українська ніч.

26 квітня 1986 року. Ця дата назавжди залишиться у пам'яті людства.

Пізно вночі, а саме о 1год. 23хв і 10сек., коли й сама весна притихла від колискової синьоокого Полісся, заревом вирвався з обіймів п'ятьми вогонь, що світився зовсім не природно. Сповиту материнськими обіймами тишу пройняв вибух.

Неначе збулись пророчі слова святого Івана Богослова, наведені у кінці Вічної Книги: "...велика зоря спалахнула з неба, палаючи як смолоскип. А ймення зорі тій Полин..."

Аварія, що сталася на 4-му енергоблоці Чорнобильської АЕС, назавжди залишиться у пам'яті людства, як застереження, що науково-технічний Прогрес може принести і гіркі плоди.

Незримий радіаційний вогонь обпалював не тільки людей. Флора і фауна Полісся, здавна відомими своїми грибними і ягідними місцями, мисливськими угіддями, потерпали від атомного удару вже першого після аварійного літа. На ходу завмирили працьовиті мурахи, на льоту падали швидкі птахи.

(вірш «Згорьована весна»).

Жорстока ноче, О, яка ти довга!
В тобі, як крик і мука, Вість одна...
Ті, що пішли в огонь, Ввійшли у стогін
І в душу, болем згорнену до дна.
І, може, стали ми від болю ближчі,
Четвертий блок заповнив думи вщерть...
Як відродить землі ясне обличчя,
Коли нічим не зупинити смерть?

Рахунок буде 904.
Всіх поіменно –
У не забуття...
І буде суд, який поверне віру,
Та не поверне молоді літа...
Хто квітень наш
Отак підступно зрадив,
Що стільки горя, аж рида весна?
І хто тепер такій Біді зарадить?!
Щоб жив Дніпро і
Щоб жила Десна
І щоб, як завше,
Сад весняний шалом:

Не як ілюзія –
Дивись здаля,
А істинна.
Щоб стрілку не зашкалило
В дозиметрах, де зболена земля.
Страждаю.
Може, вищаю в стражданні,
Як слухаю Землі тривожний звук.
Та що я варта
Із своїм зізнанням,
Коли в біді не треба моїх рук?
Не слюсар, не бетонник і
Не лікар... Що – педагог,
Коли горить Земля?
Я учням помисли віддам Навіки,
Щоб біль і подвиг Сили їм вселяв...
Та тільки все, Усе буде потім.
А в ніч оцю
Горить земля моя!

На Чорнобильській АЕС рухались перші жертви, тисячі людей вже були залучені до ліквідації аварії, а уряд колишнього союзу і політб'юро КПРС мовчали. Тільки через кілька днів про аварію на 4-му енергоблоці повідомили засоби масової інформації. З самого початку чорнобильської трагедії інформація про те, що трапилося квітневої ночі 1986-го була неповною і недостовірною .

З перших днів до локалізації аварії залучались кращі спеціалісти тодішнього Союзу. Провідні теоретики і досвідчені практики прибули на ЧАЕС з відомих і закритих таємницею підприємств, щоб ухвалювати найважливіші рішення тут, в епіцентрі катастрофи. Ціною неймовірних зусиль з постійним ризиком для здоров'я, ліквідатори приборкували ядерну стихію.

Справжній героїзм у приборкуванні вогню над розвалом 4 – го енергоблоку виявили пожежники. І серед тих 30- ти, хто загинув, приборкуючи ядерну стихію – пожежники молоді... Їм ще тільки жити: кохати, народжувати дітей, приносити радість у свої оселі.

Зойкнула земля чайним криком: - Сину, вбережи і захисти!
Вийшла мати із іконним ликом: - Йди, синочку. Хто ж коли не ти.
Спалахнуло небо, впало крижнем: - Боже, вбережи і захисти!
Вийшла жінка з немовлятком ніжним:-
Йди, коханий. Хто ж, коли не ти?
І уже ні сина, ані мужа. Лиш розверсті зоряні поля...

Та пліч-о-пліч стали біль і мужність.
Дух і Воля. Небо і Земля.

У кожного були свої плани, надії, бажання. Все було попереду, але хто міг передбачити !? Та ніч стала для них фатальною. Вони не озирались, не відступали, не ховались за спину інших. В самому пеклі аварії, вони виконували свій обов`язок до останнього подиху. І вони були першими. Ми схиляємо свої голови перед усіма, кого сьогодні вже нема з нами, хто ціною свого життя оплатив шанс на життя мільйонів.

Глибока їм вдячність, висока і світла шана.

І знову квітень – радісні світання,
Де шпак весняну пісню заспівав...
Вшануємо хвилиною мовчання
Тих, хто своє життя тоді віддав!

(Хвилина мовчання).

Кажуть, лікар найкращий - час.
Кажуть, всі він загоює рани.
Тільки, мабуть, на лихо для нас,
Лікар трапився цей поганий.

Ніс пам'ять і серце болить,
Хоч і літ пролетіло немало.
Мабуть, рани глибокі були,
Що в часу на них ліків не стало.

І в подальшому, завдання пожежної безпеки, а також, охорони правопорядку у 30-ти кілометровій зоні відчуження залишаються в центрі уваги командного складу МВСУ.

Зона в 30-ть кілометрів
Аж по шкірі йде мороз
У кишнях дозиметри
Все це дійсність і всерйоз.

А життя навкруг вирує
Тихе, мирне, без війни
Тільки в зоні смерть чатує
Люди гинуть без вини.

Як у пеклі там страшному
Крики, стогони були

І чорнобильці із дому
Світ за очі кудись йшли .

І немов навек прощались,
Покидаючи житло,
Плакали і обіймались
Недругам прощали зло.

Матері гірко ридали
Проклинали це буття
Землю рідну цілували
- «За що ж нам таке життя?»

З зони всіх повідселяли
І розставили пости
Бетеери там шугали
Та бродячі пси й коти.

Зона в 30-ть кілометрів
Це могила небуття
Більш не треба аргументів
Це трагедія життя.

Доля повела у Чорнобиль «ліквідаторів» різними шляхами. Одні потрапили сюди за покликом душі, інших привели професійні обов`язки або повістка військомату.

В екстремальних умовах люди працювали не рахуючись з нічим. Без відпочинку, маючи відповідного спорядження, ризикуючи здоров`ям і життям, військові йшли на виконання поставлених завдань не під страхом кари за невиконання наказу, а з усвідомленням відповідальності за долі мільйонів інших людей.

Війна з радіаційною небезпекою велась не лише на землі, а й у небі. Воїни-вертолітники, що тільки-но повернулися з Афганістану, вступили у бій цього разу з незримим противником. Не всім їм вдалось повернутись на землю живими.

Героїзм військових в умовах Чорнобиля, виявлений ними у нетипових для них обставинах, заслуговує подяки і шани. Вічна слава тим, хто виконав свій почесний обов`язок солдата і громадянина.

Там, де відроджується життя, першими з`являються садівник і будівельник.

Першими будівничі приходять і на повоєнне попелище, і на місце стихійного лиха. Люди мирної професії зробили все для ліквідації аварії. Після аварії на 4-му енергоблоці, вони виконували роботи, пов'язані з її ліквідацією, супроводжували об'єкт «Укриття». Віддали цьому багато зусиль, уміння, досвіду й здоров'я.

Виконати найскладніші завдання всередині об'єкта «Укриття», налагодити в ньому роботу обладнання, не змогла навіть найдосконаліша техніка. Її замінювали люди, яких називали біороботами. Від назви цієї здригалась душа: немов неіснуюча людина.

У «саркофаг» спускалися справжні спеціалісти. Звичайні хлопці з живими серцями, на «великій землі» яких чекали синівські, батьківські, чоловічі, житейські клопоти.

Небезпека стихії ні на день не полишає зону Чорнобильської АЕС.

У жовтні-9 значна пожежа на 2-му енергоблоці. Вогнем було пошкоджено 4-й турбогенератор та покриття машинного залу на площі 2400км².

У 1993-му горіли тисячі гектарів лісів та полів у зоні відчуження.

Це – тільки 2 загальновідомих випадки, а скільки дрібніших?! І завжди першими прибувають на спалах біди хлопці, що несуть і сьогодні тут небезпечну, але таку потрібну службу. Хлопці, на подібні на своїх попередників.

Наслідки, які мала аварія на ЧАЕС, дали підстави вважати цю трагедію катастрофою планетарного масштабу.

Із 192-х тонн палива, що містилося в реакторі, близько 4% було викинуто у повітря протягом десяти днів.

Випад радіоактивних речовин становив 50млн. кюрі. Це рівнозначно наслідкам більш як 500 атомних бомб, подібних до тих, які скинули у 1945 р. американські збройні сили на японське місто Хіросіму.

Гарячий струмінь від реактора піднявся на більш ніж на кілометрову висоту. Радіація проникла в атмосферу майже всієї північної півкулі.

Радіоактивного забруднення зазнали величезні території, у тому числі і наша Тернопільська обл., де 10-ть населених пунктів Чортківського і Заліщицького районів віднесені до зони радіоекологічного контролю.

Після Чорнобильської катастрофи Україну оголошено зоною екологічного лиха.

(Вірш «Чорнобиль»).

Найціннішим є пам'ять. Про міста Прип'ять і Чорнобиль, про села, яких вже також немає на карті України, як живих. Про героїв – пожежників і багатьох інших чорнобильців, які собою захистили світ від атомної біди.

Пам'ять ця сплітається з мудрістю й обачністю, просить, благає, по-материнськи наказує: бережіть від чорнобилів Землю.

(Лист – Прощення).

Лист матері сину

Синочку! Відчуваю, що тільки ти мене зрозумієш і простиш, що пишу тобі на той світ. Бо не можу по-іншому. Ні плач, ні волення не допомагають мені. Ніяк не можу змиритись, що більше тебе не побачу. Скажу тобі слово листом цим – і облегу душу. Бо спливають мої літа, ось-ось і я до твого берега припливу. Ще живою хочу поговорити з тобою, як з живим.

Сину! Знаю, якби ми з тобою зустрілися, ти б обов'язково запитав, чи не ображає мене хто-небудь відколи тебе вдома нема. Ні, синку! Мене вже сама доля ошукала, відібравши тебе. А люди – вони скрізь добрі. Турбуються про мене твої однолітки, які живуть у селі. Навідуються і твої колеги з Прип'яті.

Щороку 26 квітня вони мене з Марією, твоєю сестрою, привозять у Прип'ять. Вишановують тебе і всіх твоїх друзів, які загинули на ліквідації наслідків аварії, як Героїв. Щороку я тільки тим і живу, що чекаю того дня, щоб побачити місце твоєї смерті.

Бо велике то горе, синку, для матері – не мати навіть могили синові. Весь четвертий – то твоя могила.

Чорнобильська біда рознесла на своїх чорних крилах гіркоту України по всьому світу.

Синку! При зустрічі ти неодмінно запитав би, що мені потрібно, чим допомогти. Не турбуйся. Все в мене є. Не має у мене тебе. Засумувала я за тобою нестерпно.

Прости мене, сину, що не зуміла відвернути смерті – її ще не здолали ні ті, хто в палацах живе, ні ті хто в хатинах. Не змогла і я, несила.

Прости мене, моя дитино!..

То що ж нам – лити сльози? Так, сьогодні заплаче не одна мати, не одна дружина, чийх синів і чоловіків поглинув вогонь Чорнобиля, чийх дітей він торкнувся своїм зловісним жаром.

Жертви Чорнобиля!.. Вас косить смерть, не вибираючи ні за статтю, ні за віком, ні за службовим становищем. Відходять у небуття сини і дочки України, які поклали своє життя на вівтар Батьківщини. Дециця чорнобильських смертей у загальному мартиролозі України стає все вагомішою. Їх рахують десятками тисяч. Одна смерть – велике горе. Багато смертей це вже статистика. Не знайти її нам, не рахувати ні полеглих від наслідків аварії на ЧАЕС, ні чорнобильських сиріт. Їм надають скромні пільги, виплачують запізнілі компенсації. Та хіба можна купити матір чи батька, їхній заповіт, слово й науку?

(виходить Чорнобильська мадонна)

Чорнобильська мадонна.

Як тільки світ занурюється в ніч
Я бачу безліч оченяток – свіч.
Дитячі очі дивляться на мене
Й благають тихо: Порятуй нас, нене!...
До них тягну я руки, хочу їх обняти ...
Та далі й далі їх відносить вітер клятий,
Страшений вітер болю і біди.
Він посланий Чорнобилем в світи
Хворобу страшну у світи носити
І очі дітям назавжди гасити
В безсиллі руки я ламаю,
І в ніч іду, і в світі щось шукаю,
Щоб вітер той приборкати змогло,
Щоб зупинило чорний біль його.
Нехай весь світ до краю обійду,
Та я знайду... знайду... знайду...

(Мадонна повільно виходить)

І Чорнобиль ще довго нам буде тривожити душу. Адже гіркий полин Чорнобиля – це і забрудження довкілля і втрачене здоров'я і невизначене майбутнє. Допоки ж дзвони Чорнобиля гудітимуть по країні?

Дзвони Чорнобиля гудуть по країні,
Їх боляче чути моїй Україні
Це горе, це розпач мільйонів людей
Це долі скалічених наших дітей.

Тихіше, тихіше, послухайте, люди,
Ці дзвони лунають сьогодні по всюди,
Просять задуматись хоч на хвилину
Бо горе спіткало кожную людину.

Людей схаменутися дзвони благають
Надію на них ще якусь покладають
І мати-природа застерігає
Що горя Вкраїні уже вистачає.

Дзвони Чорнобиля гудуть по країні
Відлуння цих дзвонів ми чуємо нині

Воно ще звучатиме довгі віки
Пробачте нащадки нам наші гріхи!

Чорнобильська аварія стала не лише найбільшим страхіттям ХХ ст., а ще й мірилом помилок сучасної цивілізації – з одиницею виміру «Один Чорнобиль», який увійде сумною сторінкою у віковичну історію.

31 рік у часі і 500 км у просторі відділяють нас від Чорнобиля. Але ніхто не зважає ні на час, ні на простір - прийшло і стало на порозі. І нікуди, не дітисся нам від нього і його наслідків.

Одне і те ж. Одне і теж не змінно –
В руїнах мрій загублений Едем.
О, як тобі на серці, Україно,
Під цим страшним чорнобильським дощем?

А дощ іде. Між зорями й хрестами
Притулку не знаходить кілька літ.
Йому б піти в минуле за літами,
А він все тут, немов фортеця бід.

Прозорі мури, штормом би узяти
Невільників рятуючи з біди
Мій Боже! Як не хочеться вмирати
В отій неволі літнім й молодим.!

А діточкам? За що така їм кара?
Чому над ними смерті ворожба?
Під мурами журба, як та примара,
На стягах визволителів – журба.

Чорнобиль не минув. Він нагадує про себе щодня численними проблемами в різних сферах суспільства, у долі мільйонів людей, в житті кожного з нас.

Долаючи наслідки катастрофи, сповна навіть не уявляємо собі, що ще доведеться зробити нам, нашим дітям і онукам, майбутнім поколінням.

Пам'ятаймо Чорнобиль, люди!
Будемо обережні, обачні?
Те, що сталося, не забуваймо!
За життя наші будемо вдячні ?

Залишившись один на один з наслідками Чорнобильської катастрофи Україна вирішує одвічні питання: що робити? Як бути?

Атомний вихор залишив свій слід на території 12-ти областей, жорстоко перевернув долі більших 3,5млн. людей, з яких понад 125.000 померли,

На 31-му році після аварії – 1000-чі людей, невідселені з уражених територій, зростає рівень захворювань та смертності. Проблеми накладаються на проблеми. Де ж вихід?

Та час найкращий цінитель. А сказати про Чорнобиль усе, мабуть не зможе ніхто і ніколи.

Ось позаду – 31 рік біди, а попереду – 1000 знаків запитання, розгадувати які будуть ще й внуки та правнуки цієї трагедії.

Бог подарував нам рай на землі. Ось і сьогодні нас зігріває ласкаве сонце, дарує нам свій чаруючий спів пташка, лагідно всміхається викльовуючись із бруньки молодесенький листочок, парує чорнозем, який ошасливує нас повносилим колосям, що проростає з малого зернятка.

Будьмо обачними. Не творімо в цьому раю пекла. Берімо уроки Чорнобиля кожен з нас у своє мислення, у свої почуття, у свої вчинки, у своє життя.

Заключне слово вчителя.

15 січня 2000 року Чорнобильську АЕС закрили. Світ зітхнув з полегшенням. Обіцянок було багато, та більшість з них і досі не виконані. Від нас, як кажуть, вимагають, але не дуже допомагають. До цього нашої державі не звикати, але проблема Чорнобиля потребує великих матеріальних витрат і резервів. Лишається тільки сподіватися. Сподіватися, що подібного лиха більше не станеться, що люди схаменуться, що винаходи вчених будуть дійсно на користь людству, що ми будемо обережними й далекоглядними. Хай про це нам завжди нагадують дзвони Чорнобиля, хай цей урочисто – сумний набат не дає нам заспокоїтись, але хай він і підтримує віру в наших душах, віру у власний розум і власні сили!